

ŠALCERNIS

Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija

Nr. 81 2012 m. Vasaris

Ne visi žiemą užmiega

Pavėlavo ši žiema, bet staiga prisnigo labai daug – per dvi paras prikrito 25 centimetrai puraus sniego, ir pasirodė, kad pievose ir miškuose viskas dabar užmigo giliu miegu. Taip tik atrodo, o iš tiesų ir po sniegu gyventojų daug. Net varlės šaltiniuose, po juodalksnių lapais dar tik truputį apsnūdusios. Užkabink tokią žiemojančią varlytę ant kablio ir mesk į Nemuną ūsoriams. Didžioji mūsų upė dar tik vieną kitą apvalią ledo lytį neša, o Merkys ir per pusiaužiemį be jokio ledelio. O šaltinių vanduo dabar atrodo šiltas, viską juk vertiname lygindami: vasarą tas pats šaltinėlis labai šaltas, o žiemą daug šiltesnis nei sniegas.

O kaip gražiai dabar atrodo ryškiai raudoni geležingi virduokliniai šaltiniai. Ir juodasis strazdas čia nutarė žiemoti, matyt, randa kažkokių moliuskų... Pabiro juodos juodalksnių sėkliukės, ir

sučireno draugiški alksninukų pulkeliai. Žiemą šie paukšteliai visada būryje, nepamatysi po vieną. Ir zylės, ir karklažvirbliai, ir dagiliai, ir kryžiasnapiai dabar pulkeliuose klega, taip saugiau ir šilčiau... Puvočių moterys susibūrė į pulkutį ir nelabai klega, nes plunksnų plėšymas yra kruopštus darbas. Gražių talkų mūsų kaimuose sumažėjo, bet kartais dar galima šitaip susitikti prie bendro darbo. Ypač Dzūkijoje.

Gamtininkai žiemą irgi dirba, nes žvėrys ir žvėrelės palieka pėdsakus, kurie yra knyga, tik perskaityti reikia. Ūdras, vilkus ir lūšis geriausia suskaičiuoti žiemą. Žiemojančius paukščius visi mato, bet ir juos būtina stebėti profesionaliai – gali paaiškėti kokios nors naujos migracijos ir sėsrumo tendencijos. O juk tuoj suūbaus apuokai, pelėdos ir pelėdikės. Oi, ne visi žiemą užmiega. Kai kam tas baltas ir švarus metų laikas yra labai gyvybingas.

Klimavičių pirtyje Puvočių kaime. Iš kairės: Janina Puvačiauskienė, Marijona Bingelienė, Stasė Bogušienė, Jolanta Kazlauskienė, Marija Klimavičienė, Ramunė Sinkevičienė, Ona Javaišienė, Danutė Zinkevičienė, Pranė Barysienė. Ričardo SINKEVIČIAUS nuotrauka, 2008 m.

Ucieka

Stanislovas SINKEVIČIUS
atstato savo tėvo statytą kryžių

Šv. Jono užduotas, 1945 m. birželio 24 d., kadangi jis pats Jonas buvo, tai pastatė per Jonines, atsidėkodamas, kad į kariuomenę nepateko. Jie tai buvo šešiese, brolių ir seserų, o aš šeimoj vienas. Tėvas nuo tarnybos sovietinėj kariuomenėj slapstėsi. Bunkerį per naktį vidury kiemo išsikasė, kiaules viršum paleido, tai jos išlygino. Bulvėm čia klonėj buvo paruošta, išmėžta visur. Tėvo nēr, motina nieko nesako. Siunčia mane ant kalnelio, a pati prie krūvos liko ir kažkų krapšto. Tik vėliau pasakė, kad ten tėvo bunkeris buvo, ir jam oro trūkt pradėjo. Vos neužduso. Įėjimą į bunkerį per šuns būdą buvo pasidaręs, ar dar vieną turėjo... Tai kai jis šuns būdon inlenda, tai šuo būdon nelenda. Gruodžio pradžioj enkevedistai darė „oblavą“ (gaudynes – A. Č.) ir rado jį prie stalo pusryčiaujant. Viskas: „bandit“. Už pakarpos ir laukan. Surinko tą dieną Maksimų, Norulių – aplinkinių kaimų vyrus. Noruliuos ir jaunimas slėpės nuo kariuomenės, o buvo pasnigta, tai enkavedistai pagal sliedus rado ir sučiupo, tai du ar tris vyrus sušaudė, nupylė vietoj. Suvarė enkevedistai suimtuosius mažan namelin,

*Jono ir Onos Sinkevičių sodyba ir Jono statytas kryžius.
Iš Stanislovo SINKEVIČIAUS albumo.*

prie Norulių kalno, po dešinei kur nusleידus. Tėvas pasakojo, kad ten jau laukė, kol visus sugaudytus vyrus suves, o laukdami samagonų gėrė. Tai prie vieno mūs kaimyno prikibo, kad baltiniai balti: „aha, bandit“. Norėjo vestis ir nušaut, tai vienas – vyresnis, karininkas – žydas, neleido. Būtų nupylė už nieką – už baltus marškinius. Surinko visus valsčiaus vyrus į Merkinę, palaikė porą dienų, surišo rankas viela ir etapu pėsčiomis nuvarė į Alytų. Pralaikė jį ten kažkiek. Mama, nuėjus į Merkinę, kažkaip išpirko. Grįžo namo tėvelis ir susiveikė, kad įsidarbino Marcinkonių miškų ūky. Žiema, didieji miestai šąla, jiems kuro reikia, malkų. Tai vyrai, kurie pjovė medžius, gaudavo draudimą, atleidimą nuo

Jonas Sinkevičius ir Ona Sinkevičienė savo sode apie 1965 m. Iš Stanislovo SINKEVIČIAUS albumo.

kariuomenės – „bronia“. Tadu man nieks daug neaiškino, ale kai aš dabar galvoju, tai jam partizanai padėjo. Čia tuo metu miškų ūky Kazimieraitis dirbo, o tėvelis prie miško išvežimo, su arkliais, tai jam tas draudimas nepriklausė. Tai tas vyras ir sako: „Ką su juo darom?..“ Pagalvojo, pagalvojo – davė mano tėvui tą „draudimą“ ir apgailestaudamas pasakė: „Na va, dar vieną pažymėjimą praradom.“ Matyt, kažkam kitam buvo paruoštas. O čia 1945 m. pavasaris, karas baigės ir atpuolė jau ta problema: tarnavimas sovietų kariuomenėje. Tai tėvelis tą pavasarį ir pastatė kryžių. Iš savo išauginto ažuolo, sode augo, pasidarė ir pastatė. Žodžius išdrožė, va, dar matyt: Viešpatie, saugok mus ir vesk mus Tiesos keliu.

O tas mažesnis kryžius stovėjo Kaibučiuose, prieš gerojo kambario langus. Tai kai tėvai kėlėsi iš Kaibučių į Ucieką, tai ir kryžių persinešė. Stanislovo sūnus Tomas: „O man senelis sakė, kad prieš karą

Stanislovas Sinkevičius kelia atkurtą tėvo kryžių. Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka, 2009 m.

vyrų vakarais susitikę ant kelio gale namo prie šio kryžiaus – dainuodavo, o po karo, tik rūkydavo ir nebedainavo."

2009 m. užrašė

Algimantas ČERNIAUSKAS

P.S. Senasis kryžius prikeltas ir atstatytas 2009 m. Stanislovui ir jo sūnui Tomui talkininkavo Stanislovo pusbrolio sūnus Jonas Jakavonis iš Kasčiūnų kaimo ir Algimantas Černiauskas iš Merkinės

Naktinis žygis prie Kazimieraičio žeminės

Prieš žygį kartu su marcinkoniškiai pabuvome prie kaimo koplytstulpio. Vakaras buvo lietingas, o po vidurnakčio prasidėjo šlapdriba. Į žygį atvyko didelis pulkas jaunimo iš Lietuvos tautinio jaunimo sąjungos Varėnos skyriaus, taip pat klubo „Juostandis“ nariai, speleo klubo „Aenigma“ ir grupės „Ž 999“ nariai, kuriuos subūrė Marius Galinis. Visi ištvėrėme, taip galima sakyti. Jauniausias buvo dešimtmetis Simas, kai jam būdavo sunku, jisai sakydavo, kad tai jo kojoms sunku, o ne jam. Dvasiškai stiprus žmogus yra nenugalimas... Lietaus beveik nepastebėdavome nei tuo metu, kai stovėdami gerdavome šiltą arbatą, nei tuomet, kai nusileidę prie žeminės užkūrėme nedidelę ugnį. Prie žeminės niekas nesikeičia, tie patys medžiai – išlakios eglės ir pušys, žmonių čia nebūna daug. Sugrįžome pro Aukštagirį ir pro Kapiniškes,ėjome

Žygio dalyviai kryžkelėje. Mariaus GALINIO nuotrauka, 2012 m.

keliuku šalia Skroblaus, ten, kur būta vandens malūno. Keliukas vos matomas, o juk visai dar nesenai juo su arkliu važiuodavo kaimo pakraštyje ir dabar tebegyvenanti Genovaitė Česnulevičienė.

Romas NORKŪNAS

Laimingiausios jaunystės dienos

Vedėjas Jonas Paulaitis

Kartais gyvenime būna žmonių pranašų. Tokia buvo mano draugė Otilija. Kai aš 11 dienų verkiau, nenorėjau važiuoti į Dzūkiją, ji mane ramino sakydama: „Neverk, važiuok, gal ten tavo Laimė, gal rasi ten mokyklos vedėją, kuris tau patiks, ištėkėsi. Dabar, pamačiusi per langą atvažiuojantį dviračiu vedėją, prisiminiau Otilijos žodžius ir pagalvojau, pagal jos pranašavimą išeina, kad tai mano būsimas vyras.

Pasibeldęs įėjo į kambarį aukštas, lieknas, garbanotų plaukų, didelių akių vyras. Pasisveikinęs paklausė, kodėl taip ilgai neatvažiavau, galvojęs, kad ir neatvyksiu, vis važinėjęs pas inspektorių klausti ką daryti, kad nėra mokytojos. Pasakiau teisybę ir pravirkau.

Nuramino, sakė, gal apsiprasiu, gal nuo N. metų galėsiu persikelti į kurį miestelį. O dabar, kol mokiniai gano ir ims rinktis tik nuo Visų Šventų, galiu susipažinti su apylinke, su Subartoniais, su jo šeimininke, kuriai iš karto patikau, su ruse Žukiene, pas kurią pietauja. Pažadėjo atvežti knygų, dažnai aplankyti. Nuramino, kad jokių velnių čia nėra, kad greit priprasiu prie dzūkų kalbos, kad dzūkai geri žmonės ir kraštas labai įdomus, kad Subartonyse gimęs rašytojas Vincas Krėvė – Mickevičius, kad ten dabar bus Samuniškių mokyklos antras komplektas, kurio steigimu jis rūpinasi. Papasakojo, kad Subartonyse pusė kaimo rusai gyvena, beveik visi pavarde Žukai.

Jono Paulaičio autoportretas Masališkėse per Kalėdas 1938 m.

O prieš mane Samuniškėse dirbo mokytojas Jonas Rėklys, išsikėlęs į Seirijus. Charakterizavo mūsų inspektorių Br. Palunaitį kaip gerą žmogų, pas kurį jis dirbo per visą vasarą, padėjo tvarkyti dokumentus naujų mokytojų. Paklausiau, kodėl iš Alytaus miesto kėlėsi į kaimą. Atsakė – nusibodo, norisi dirbti rimtai ir toli nuo triukšmo.

Pirmą išpūdį padarė labai gerą. Dažnai atsilankydavo. Supažindino su savo šeimininke Estera, kuri mokėjo kalbėti ne tik žydiškai, bet lietuviškai, lenkiškai, rusiškai. Buvo labai apsiskaičiusi. Dažnai su vedėju ateidavo pas mane, kartais nusiveždavo paklaustyti radijo, kurį pats vedėjas pasidarė. Kartą man slapta pasakė: „O žinote ką, panele, man atrodo, kad vedėjas į jus įsimylėjęs. Kai tik pasakau gal eisim pas panelę mokytoją, tai tuoj viską meta ir einame.“ Nieko jai neatsakiau, tik linksmi nusijuokiau. Patiko ir jis man. Ir po pusantrų metų 1929 m. sausio 5 d. susituokėm Kaune. Nuo 1928 rugsėjo 1 d. persikėliau dirbti į Masališkių mokyklą, o po metų ir jis atsikėlė. Perdaviau jam mokyklos vadovavimą.

Jau 1930 m. Masališkėse pradėjo statyti valdišką, gražią mokyklą. Gyventojai davė 2 ha žemės, sodą. Pasikvietėm pas save šeimininkauti Aleksandrą Nikolajevną Žuk, iš Subartonių kaimo. Jos vyras buvo pašto viršininkas, bet mėgo gerti, padarė išeikvojimą. Turėjo atsėdėti, neteko darbo, o žmona liko be duonos. Todėl su džiaugsmu atėjo pas mus. Padėjo auginti Algutį, Rimuką, vėliau Gintarėlį. Išbuvo ji pas mus apie 12 metų. Kai Lentvaryje mirė Gintarėlis, grįžo atgal pas vyrą. Abu apsigyveno Masališkėse.

Mokytoja Sofija Petrauskaitė su mokiniais Masališkių pradžios mokykloje, kuri iš pradžių buvo įsikūrusi Vinco Orlinsko name.
Jono PAULAIČIO nuotrauka, 1929 balandžio 30 d.

Dzūkai

Dzūkai žmonės geri, nuoširdūs, linksmi. Sugyvenome gerai. Nesipuikavome, visada padėdavome bėdoje, sušelpdavome. Taip pripratome prie žmonių ir jie prie mūsų. Eidavo pas mus su visokiais reikalais. Abu buvome kūmais vargšams, pas kuriuos niekas nenorėdavo eiti, tai Kašeliauskams, Januliavičiams, Skerniškui. Dalyvavome laidotuvėse, vestuvėse. Lankėme ir gydėme ligonius, sutaikydavome besikivirčijančius šeimos narius, padėdavome nukentėjusiems nuo gaisro pinigais, ruošėme koncertus, vaidinimus, Kalėdų eglutę, fotografavome. Pirmą kartą dzūkų vaikai ir tėvai pamatė Kalėdų eglutę, gavo iš Senelio dovanų. Suruošdavom iškilmingą Motinos dieną.

Turėjome gerų draugų ir Merkinėje. Tai mūsų gerieji Čyrai Aleksandras su Stefanija ir visa šeima – vaistinės provizorius. Kviesdavo į svečius ir klebonas Juknevičius Andrius, Ramuškevičius, girininkas Klimavičius Simonas.

Vasarą pas mus vasarodavo mama su Birute, Vytuku ir Viktorija. Pavasariojo pas mus ir Milė su Staseliu ir Vera su Petreliu. Gyvenome ūkiškai, turėjome dvi karves, sodą, daržą, lauką. Pripratome prie tų žmonių, gaila buvo skirtis, kai kėlėmės į Lentvarį.

Ir dabar visada prisimenu tuos laukus, kur prabėgo mano laimingiausios jaunystės dienos, kur sutikau savo gyvenimo draugą. Laiminga esu, kad ir mano vaikai pamilo tą kraštą ir visi aplankė tą romantišką kraštą „Dainavos“ šalies rašytojo V. Krėvės tėviškę, kur jų tėvai susitiko ir pamilo vienas kitą. Daug gražių prisiminimų iš tų laikų lydi mano senatvę.

Vilnius – Lentvaris

Po ilgų okupacijos metų Vilnius grąžintas Lietuvai. Vaikai augo, reikėjo pagalvoti, ką darysime, kai Algutis baigs 4 skyrius. Nutarėme keltis į Vilniaus kraštą, kur jau buvo paskirtas mūsų gerbiamas ir mylimas inspektorius Mykolas Židanavičius. Parašiau jam laišką, kad norėtume keltis į Vilniaus kraštą. Su džiaugsmu pakvietė mus į Lentvarį ir nuo 1939 XII 1 d. turėjome jau ten dirbti.

Atsisveikinimas su masališkiečiais buvo labai liūdnas. Mielieji dzūkai labai prašė nepalikti mokyklos. Pernakt mokykloje degė šviesa, vis ėjo žmonės atsisveikinti. Ryte nuvežė mus į Varėną, o iš ten traukiniu važiovome į Lentvarį.

Jono Paulaičio nuotrauka ir Sofijos Paulaitienės 1975 metų prisiminimus pateikė **Viktorija ČEPAITIENĖ (PASLAITYTĖ)**, Jono ir Sofijos anūkė.

Dailidės. Baigiama statyti Masališkių mokykla. Jono PAULAIČIO nuotrauka, 1933 m.

Kalėdų žvaigždė ir kitos žiemos laiko įdomybės Merkinėje

(Tėsinys. Pradžia Nr. 80)

Pasakoja **Juozas BAKANAUSKAS**,
g. 1932 m., Merkinė:

„Prieš Užgavėnės tą vakarą važinėdavo bričkom: pas mus buvo skambalų ratas, arkliui an kaklo, susodydavo vaikus ir nuveža miškan, parodo, kad čia mūsų miškas, čia kelias... Ir su rogutėm važinėdavo, riksmelis tenai...“

Išsiliedavo Stangė ir užšaldavo nuog miško iki kelio beveik, nu tai pastatydavo kuolą, tas kuolas sušaldavo, paskiau užmaudavo an jo ratą, kartį gal kokių penkių metrų, šešių ir tada rogutes, an pilvo atsiguli ir laikaisi už tos karties. Nu tai tada juoko būna, tai buvo tokia pagyvenus jau moteris, ji atsisėdo, kai įsupo ją bernai, tai kaip ji lėkė į pusnį, suknelė į viršų ir pusnin, tai jau juoko buvo, tep tai išsilaiko, smėlio papylta, kad nebuksuotų, o tos rogutės sukasi aplinkui. Vadinom kalvaratu. Prieidavo ir žydelių, daug susirinkdavo.

Su kaniokais tai jau tik ponai, mes tai an šklūmpių vielos, nuog lanko seno kibiro būna gera, bernas (samdinys) darydavo mums. Gerai čiuožė, an vienos kojos pakeli, o kita spiriesi. Būdavo dar pačiūžos peiliai tokios, ilgos plonos tokios, ne galu varaisi, o šonu varaisi. Sniegurkos tai buvo lenktos po gatvę važinėti, galai lenkti, o ledo būdavo

lygios, nu čiut galai lenkti, geležinės, krautuvėn buvo pylna, ale pinigas (brangūs), sakė iš Švedijos veždavo. O paskui būdavo mūsų paima važį ir tada nuog to vokiečio iki Nemuno tylo prisėdam pylnas važis, mašinų gi nebuvo, tada du stovi užpakaly su snieginėm kaniokėm lenktom, jie pakieravoja ir veža mus visus į pakalnę. Dar invaro jie. Dar būdavo ir Bingelių gatvė tai net iki upelio su brička, sniego būdavo, žiemos būdavo, tai ne dabar.“

Pasakoja **Ona GIEDRAITYTĖ SASNAUSKIENĖ**,
g. 1924 m., Merkinė:

„Per Užgavėnės jaunimas daugiausia, gi daugiausia Užgavėnės sniego, tai jau kur kalnas kokis, tai an kalno sueina jaunimas ir slidinėjas, paskui vakari tai sustaria ir kiekvienas, kas ką gali, atsineša ir sustaria kur suveis, ir biškį pabūna, pabaliavoja jau jie iki dvyliktos: ir groja, ir šoka, dvylikta valanda ir viskas, visi skirstosi ir jau per visų gavėnių jau jokių šokių, nieko. Jau jaunimas, kur yra merginų, ataina vaikinai, tai jau pasėdi: tai kortom, tai fantas dalina, nu visaip. Sekmadieniais daugiausia, ba jau šventa, sekmadieniais nieko nedirbdavo, o šitom dienom tai daugiausia vakarais verpdavo, tai mezgė, tai verpė, tai su linais tvarkos, nu ir va taip.“

Kad persirengtų nebuvo, tik dabar. Anksčiau susirenka jaunimas kur arčiau ir aina su rogutėm kalnu važiuoja. Dar jau nukastas tas kalnas, Čiurlionio vadinom (Čiurlionio laukas buvo), tai nuo jo, čia tai jau rogutes užtįsi, o kai jau pasileidžia, tai iki Vylniaus (Vilniaus gatvės) dačiuožia, nuošlaita tokia. O ty buvo Turausko kalnas, in Bingelių gatvę kur. Upelis va Stangė, dabar tai ji siaurukė kokia, o tada taigi ji, kai pribūna vandenio, tai išsilieja an tų daržų, tai kai užšąla, tai su pačiūžom visi slidinėjos, ir mes turėjom, ir aš slidinėjau su tom pačiūžom, ir mokyklon, tai jau kai būna kūno kultūra arba kai kuris mokytojas jau laisvesnė pamoka, tai jau paima išsiveda, kai oras šiltas, tai kas rogutėm, kas su tom pačiūžom, vaikai slidinėja an ledo, nu jau biskį lauke pabūna.“

Užrašė **Dalia BLAŽULIONYTĖ**

Nuo 2001 m. Merkinės kukumbaliukai daro Morę, ją ne tik sudegina, bet dar ir nuo tilto numeta, taip žiemą iš kiemo išprašydami.
Aisčio JURKONIO nuotrauka, 2011 m.

Ar tikrai šaltos dzūkų žiemos?

Taip jau susiklostė, kad Dzūkijoje būna pačios karščiausios vasaros ir pačios šalčiausios žiemos.

Bet ar visiems gyvūnams ir paukščiams toks jau bailsus tas žiemos šaltukas? Tiems, kam iš tiesų nemaloni mūsų žiema (baltasis gandras, musinukės ir daug kitų) šalį palieka jau rugpjūčio mėnesio gale, o visa eilė žinduolių – barsukai, mangutai, miegapelės ir ežiai – šiltuoju periodu stengiasi sukaupti kuo didesnes riebalų atsargas ir atėjus žiema urvuose saldžiai užmiega žiemos miegu. Kiekvienais metais vis daugiau išskrendančių paukščių pasilieka žiemoti. Jau nieko nestebina upių properšose plaukiojančios didžiosios antys ar gulbės nebylės, giesmininkės. Lietuvos ornitologų draugija, kartu su kitų Europos šalių atitinkamomis organizacijomis, sausio mėnesį jau eilę metų vykdo žiemojančių vandens paukščių apskaitas. Šios apskaitos svarbios ne tik planuojant žiemojančių paukščių apsaugą, bet ir įvertinant Vakarų Palearktikos vandens paukščių populiacijų gausą. Šiose apskaitose dalyvauja ir Parko gamtininkai.

Gausiausiai žiemojantys vandens paukščiai telkiasi Nemune prie salos Merkio žiotyse, nes čia ilgiausiai išlieka upė nesukaustyta ledo. Praėjusią žiemą čia žiemojo gulbių nebylių šeimyna ir apie septyniasdešimt didžiųjų ančių, o šią – 200-250 didžiųjų ančių, keli dančiasnapiai, klykuolės. Paukščių būrį aplanko jūrinis erelis, kuris kaip tikras sanitaras patikrina, ar nėra nusilpusių ar žuvusių paukščių. O užšalusios upės ledu suka ratus 1-2 lapės, kurios irgi nieko prieš pasmagurianti šviežia antiena.

Užplūdus šalčiams lieka tik keletas tokių neužšalusių vietų: Skroblaus ir Grūdų santakos, Ūla prie Zervynų kaimo bei kelios Grūdų sraunumos. Štai tada prie šių neužšalusių properšų ir apsigyvena tamsiai rudas su balta krūtine tikras vandens paukštis – vandeninis strazdas. Šiam paukščiui -25°C , tai tas pat kaip žmogui $+25^{\circ}\text{C}$. Jis, spaudžiant tokiam šalčiui, vikriai neria į properšą prieš upės srovę ir tuoj išniręs ant ledo krašto lukštena sugautą laimikį – apsiuvą. Tai pagrindinis šio paukščio maistas, bent jau šiuo periodu. Žiemoti iš šiaurinių kraštų pas mus atskrenda septynios paukščių rūšys, kurios pas mus būna tik žiemą, bet vos atėjus pavasariui vėl grįžta į savo atšiaurią gimtinę.

Kas nematė gražuolių svirbelių būrių, kurie pas mus pasirodo tik spustelėjus stipresniam šaltukui jau vėlų rudenį. Jų būriai godžiai lesa šermukšnių, putinų ir kitų medžių vaisius. Seniau dzūkai šiuos paukštelių gaudydavo įvairiomis gaudyklėmis

Žiemą keliautojai nuo Nemuno tilto Merkinėje Merkio ir Nemuno santakoje gali grožėtis būriais ančių ir gulbėmis. Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka, 2006 m.

ir valgydavo. Mėsos nedaug, bet užtat labai gero skonio. Bene gausiausiai atskrenda grūdlesiai, net keturios rūšys: šiaurės kikilis, sniegstartė, alksninukas ir čimčiakas. Atskrenda ir vienas plėšrūnas – tūbuotasis suopis, kuris kiekvienais metais apsistoja už Merkinės atviruose plotuose ant aukštos įtampos elektros laidų, kur nuo jo žvilgsnio niekur nepasislėps pelė ar pelėnas. Peliniai graužikai sudaro pagrindinę šių plėšrūnų raciono dalį, o mūsų šaltos žiemos jiems nėra motais.

Nereikėtų pamiršti gausybės (visos zylių rūšys, varnos ir kt.) paukščių, kurie gyvena pas mus tiek vasarą, tiek žiemą, bet tai tik pirminis išpūdis, kad tai tie patys paukščiai. Iš tikrųjų įvyksta tos rūšies paukščių tam tikra migracija: mūsiškiai skrenda kažkiek piečiau, o atsilaisvinusią vietą užima atskridę tos pačios rūšies individai iš šiaurinių kraštų. Dėl to susidaro klaidingas išpūdis, kad tai tie patys paukščiai.

Vincas SLAVICKAS

Poetiškoji ir racionali kūrėjo orientacija

*Alfonsas Andriuskevičius
Mančiagirės kaime su
žmonos Giedrės mama
Elena Prancūnienė.*

*Brolių ČERNIAUSKŲ
nuotrauka, 1995 m.*

Nacionalinės premijos laureatas menotyrininkas ir poetas Alfonsas Andriuskevičius 2011 metais išleido vienuoliktąją knygą „Vėlyvieji tekstai“. Čia yra ir tokia autoriaus mintis: „Spėju, kad tai yra paskutinė mano knyga.“ Ką reiškia šitoks spėjimas? Skaitytojai ir žiūrovai dažniausiai įtaria, kad autoriai pavėluoja „nueiti nuo scenos“. Sakoma, kad sulaukus šios tokios senatvės tinkamiausias žanras yra memuarai. O lyrika – jaunųjų reikalas. Alfonsas Andriuskevičius, beje, vienoje „Kultūros savaitės“ laidoje (Lietuvos radijas) kalbėjo, kad nuo vaikystės jaučia dvi – poetiško ir racionalumo – orientacijas. Tai gal racionalus protas dabar šiam kūrėjui ir sako – „Vėlyvieji tekstai“ gali

būti paskutinė knyga. Bet nebūtinai. Todėl mes ir linkime gerbiamam poetui sveikatos ir poetiško. Mums ne tas pat, kokie žmonės vasarą būna prie Ūlos, Merkio ar Nemuno. Alfonsas Andriuskevičius įsikūrė Mančiagirėje, kartu su Gintaru Latkausku saugo dzūkišką kryždirbio Tomo Miškinio sodybą, kuri 2010 – aisiais Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos organizuotame konkurse pripažinta etnografiškiausia sodyba Saugomose teritorijose. Be to, galim pasidžiaugti, kad Alfonsas ir Giedrė Andriuskevičiai saugo mančiagiriškės pasakorės Malvinos Česnulienės sodus.

Henrikas GUDAVIČIUS

VISAIS metų laikais graži yra dzūkų šilų ir panemunių gamta. Džūkijoje dar gyvuoja senoviniai kaimai, senieji amatai ir verslai. Džūkijos nacionalinio parko darbuotojai Jums padės suprasti svarbiausią Dainavos krašto savybę – etnokultūra gyva gali būti tik tada, kai senolio poringei pritaria čia pat almantis šaltinis. Brangusis lankytojai, atvykęs į šį kraštą, gerbk ir tausok jo taurų grožį.

Išsamią informaciją apie Parką ir Čepkelių rezervatą visi svečiai gali sužinoti lankytojų centruose:

Marcinkonyse: Šilagėlių g. 11, Marcinkonys, LT - 65303, Varėnos r., tel. 8 310 44466, faks. 8 310 44471; elektroninis paštas: info@dzukijosparkas.lt

Merkinėje: Vilniaus g. 3, Merkinė, LT - 65334, Varėnos r., tel./faksas 8 310 57245

Elektroninis paštas: merkine@dzukijosparkas.lt

„Šalčinį“ rasite ir interneto tinklalapyje www.dzukijosparkas.lt

ŠALČINIS

Adresas: Vilniaus g. 3,
Merkinė, LT - 65334, Varėnos r.
Tiražas 1500 egz.

Redkolegija: E. DROBELIS, H. GUDAVIČIUS,
A. ČERNIAUSKAS, M. LAPELĖ,
R. NORKŪNAS
Maketuotojas: V. ČERNIAUSKAS

Spausdino UAB „Albagrafija“
Pulko g. 96, LT - 62133, Alytus
Tel. 8 315 74140
El. p. alba@infoseka.lt
Laikraštis atspausdintas ant popieriaus,
pagaminto iš antrinių žaliavų.